

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

No6(3)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 558 sahifa,
9-iyun, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijranovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

O'zbek bolalar folklorining etnopsixologik jihatlarini o'rganishning ahamiyati.....	10
<i>Alimbayeva Shaxlo Tursunovna</i>	
The Convergence of Educational Paradigms: Policy Borrowing, Adaptability, and Institutional Reform in Uzbekistan's Modern School System	15
<i>Lola Rakhmonovna Djurakulova, Karina Eduardovna Bushevskaya</i>	
Bo'lajak jismoniy tarbiya o'qituvchilarida valeologik kompetensiyalarni rivojlantirish	21
<i>Xudoyberdiyev G'iyosiddin Baxtiyor o'g'li, Mamatqulov Davronbek Abdig'apparovich</i>	
Autizm spektridagi buzilishlarga ega bolalar rivojlanishida STEAM ta'lim texnologiyasining pedagogik ahamiyati.....	25
<i>Ne'matova Hilola Ikrom qizi, Ahmadova Zuhra Adizovna</i>	
Ozodlikdan mahrum qilingan shaxsning jazoni ijro etish muassasasidagi moslashuvining psixologik xususiyatlari	30
<i>Saydullayeva Muxabbat Abdullayevna</i>	
Boshlang'ich sinflarda o'quvchilarning ijodiy qobiliyatini rivojlantirishning pedagogik ahamiyati.....	33
<i>Shodiyeva Gulruh Xayrullayevna, Ergasheva Farog'at</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida gamifikatsion topshiriqlar asosida divergent fikrlashni shakllantirishning didaktik mexanizmlari.....	37
<i>Jalilov Muhammadali Abdumutalibovich, Saloydiovva Sevaraxon Mahammadsharif qizi</i>	
Darsdan tashqari mashg'ulotlarda boshlang'ich sinf o'quvchilarining ijodiy faoliyat tajribasini shakllantirish	41
<i>Sayfiddinova Muxlisa Sayfiddinovna</i>	
Harbiy xizmatchilar oilalarida inqirozlarni profilaktika qilishda ijtimoiy-psixologik xizmatlarning o'rni	45
<i>Sh. S. Kurbanova</i>	
Yosh onalarning pedagogik kompetensiyalariga oid ilmiy-nazariy yondashuvlar	49
<i>Yuldasheva Zulayxo Sadullayevna</i>	
Роль нарративно-экспозиционной терапии при работе с детьми, репатрированными из ЗОН вооружённых конфликтов	53
<i>Юлдашев Санжар Рузимуродович</i>	
Boshlang'ich sinf texnologiya darslarida zamonaviy pedagogik texnologiyalar: muammo va uning yechimlari.....	57
<i>Mamatova Karomat Ilhomjonovna</i>	
Bitiruvchi sinf o'quvchilarini kasb-hunarga yo'naltirish jarayonlarida individual yondashuvning ahamiyati ...	61
<i>Asilova Sanobar Xatamboyevna</i>	
Optika bo'limini o'qitishning didaktik asoslari.....	66
<i>Avulova Zamira Tursunmurodovna, Nomozova Dilnoza Mamarajab qizi, Shomurodova Maftuna Tolibjon qizi, Rayimova Muazzam Xolbobo qizi</i>	
Bo'lajak informatika o'qituvchilarida kompyuter grafikasiga oid kompetensiyalarni rivojlantirish uchun Gamified Project-Based Learning asosidagi integrativ metodika ishlab chiqish	69
<i>D. Y. Pulatova, G' R. Berdiyev</i>	
Psixologik savodxonlikning o'smirlar akademik savodxonligiga ta'siri.....	76
<i>Fayzullayev Mirzaodil Mirzamurodovich</i>	
Umumiy o'rta ta'lim maktablarida fizika darslarida loyihaviy ta'limni qo'llashning pedagogik asoslari	81
<i>Ismonov Turgunpulat To'liqinovich</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning tabiatga oid kompetensiyalarini rivojlantirishda mashg'ulot, ekskursiya va sayrlardan foydalanish metodikasi.....	84
<i>Maripova N. X.</i>	
Individual yondashuvga asoslangan pedagogik mexanizmlarni amaliyotga joriy etish metodikasi	88
<i>Nurova Malika Abduzairovna</i>	

Communicative Learning as a Basis for Critical Thinking Development	92
<i>Petrosyan Nelya Valerevna, Khalilova Farangiz Khoshimovna</i>	
Nikohdan oldingi hissiy-emotsional kompetentlikni rivojlantirishning ijtimoiy-psixologik omillari	97
<i>Raximova Gulxayo Alisherovna</i>	
Talabalarda chidamkorlikni rivojlantirishning ahamiyati	100
<i>Shaalimov Muxtorsha Atxamovich</i>	
Maktabgacha katta yoshdagi bolalarda ertaklar orqali tarbiya berish usullari	105
<i>X. Sh. Ochilova</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarning ijtimoiy kompetensiyasini rivojlantirishda interfaol ta'lim texnologiyalarining samaradorligi	109
<i>Xalilova Dilnoza Furkatovna</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida kitobxonlik madaniyatini kreativ yondashuvlar asosida shakllantirish imkoniyatlari	112
<i>Xolyigitova Bahoroy Kimsanboyevna</i>	
Bo'lajak buxgalleriya hisobi va audit sohasidagi talabarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishning nazariy asoslari	117
<i>Arziyeva Visola Namozovna</i>	
Boshlang'ich ta'lim mazmunini tizimlashtirishning didaktik va aksiologik tamoyillari	121
<i>Shabbazova Dilfuza Ruzikulovna</i>	
Munis Xorazmiy devonining o'rganilishi va uning tarixiy-etimologik tahlili	125
<i>Sharopova Durdona Azim qizi</i>	
Raqamli texnologiyalar asosida pedagogik kompetensiyalarni takomillashtirish asoslari	129
<i>Tashmatova Gulzoda</i>	
Maktabgacha ta'limda steam yondashuvining didaktik imkoniyatlari	133
<i>To'xtaboyeva Maftunaxon G'aniyevna</i>	
Raqamli pedagogikaning zamonaviy ta'lim rivojlanishidagi o'rni	137
<i>Tojiyeva Asila Abdimannon qizi, Pardayeva Ra'no Eshboyevna</i>	
Talabalar jamoasida uchraydigan nizoli vaziyatlarning diagnostik tahlili	142
<i>Vaxobova Muxtabar Nurmuhimmat qizi</i>	
Kreativ yondashuv asosida talabalarining kasbiy sifatlarini shakllantirish	146
<i>Xolmatova Gulhayo Ulug'bekovna</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalar tarbiyasining psixologik asoslari	151
<i>Xurvaliyeva Tarmiza Latipovna</i>	
Umumta'lim maktab direktorlarining boshqaruv samaradorligini oshirishda media va axborot savodxonligini rivojlantirish modelini takomillashtirish	156
<i>Abdulxakimova Ziyoda Latibjon qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining darsda muammoli STEAM loyihalarini yaratish ko'nikmalarini rivojlantirish	161
<i>M. S. Achilova</i>	
Optik tushunchalarni shakllantirish metodikasi	165
<i>Avulova Zamira Tursunmurodovna, Nomozova Dilnoza Mamarajab qizi, Cho'liyeva Sofiya Sobirjon qizi, Shog'dorova Moxinur Bobomurot qizi</i>	
PHET simulyatsiyalari yordamida optikani o'rgatish	169
<i>Avulova Zamira Tursunmurodovna, Nomozova Dilnoza Mamarajab qizi, Toshmirzayeva Buvioysha Panji qizi, Ruziyeva Jasmina Sirojiddin qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilari ijodiy fikrlashini o'ziga xos jihatlari	173
<i>Gafurova Shoxista Erali qizi</i>	
O'zbekiston hududlarida yengil atletika infratuzilmasi va sportchilar tayyorlash tizimini tashkiliy-boshqaruv asoslari	178
<i>Hakimova Mushtariybonu Hamidovna, Tursunpolatova Ziyoda Jahongir qizi</i>	
O'zbekistonda mustaqil fikrlash muammosi bo'yicha olib borilgan tadqiqotlar tahlili	181
<i>Tursunova Dilbar Zafarovna</i>	

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS	Methodology for Developing Competencies in Primary Education and the Communicative Analysis of Oral Speech..... 184 Turumbetova Aygul Yusupbaevna	184
	Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini "Tarbiya" darslarida o'quvchilarning mantiqiy fikrlash qobiliyatini rivojlantirishga o'rgatish metodikasi ..... 189 Ummatkulova Sayyora Shovkatovna	189
	Boshlang'ich sinflarda matematika ta'limini tashkil etish ..... 191 Saydullayeva Shabbona Ashraf qizi, Axtamqul Azamqulov, Anvar Yusupov	191
	Metakognitiv xabardorlik ko'rsatgichlarining ta'lim shakliga bog'liqligi..... 195 Ermatova Robiya Bekjonali qizi	195
	The Integration of Artificial Intelligence Technologies in Esp Instruction: Enhancing Professional Communicative Competence in Higher Education ..... 199 Ismailova Shaira Ferdausovna	199
	Intercultural Communicative Competence in English Language Teaching: Preparing Global Learners ..... 204 Maqsudova Gulnoz Olimovna	204
	Teaching Reading Through Multimodal Texts: Enhancing Comprehension and Engagement in EFL Classrooms ..... 208 Norboyeva Shahnoza Jo'rabek qizi	208
	Digital Technologies and Cognitive Competence Development in English Language Teaching ..... 212 Sharipova Muhabbat Erkinovna	212
	Raqamli ta'lim muhitida sun'iy intellektga asoslangan elektron o'quv resurslarini loyihalashning konseptual-pedagogik asoslari va didaktik muammolar tahlili..... 216 Shirinov Feruzjon Shuxratovich, Raxmonov Ziyodillo Xusanovich	216
	Boshlang'ich ta'limda timss mezonlari: kontekstli muammolarga yondashuv ..... 222 Yo'ldoshev Farhodjon Baxtiyor o'g'li	222
	O'qituvchilarning qadriyatlarini va stressga barqarorlik o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikning psixologik tahlili ..... 227 Yuldashova Dilafuz Shavkatovna	227
	Bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy kompetentsiyasini shakllantirish pedagogik muammo sifatida ..... 229 Safarova Madina Azamat qizi	229
	Социально-психологические особенности отношения студентов к использованию искусственного интеллекта chatgpt в образовательной деятельности..... 233 Аскарлова Гулрух Оринбасаровна	233
	Диалог культур в произведениях русскоязычных писателей Узбекистана XXI века ..... 239 Чернова Татьяна Алексеевна, Отакулов Ғолиб	239
	Русский язык как пространство межкультурной коммуникации в литературе Узбекистана ..... 242 Чернова Татьяна Алексеевна, Имамов Жавлонбек, Абдурахмонов Элбек	242
	Umumta'lim maktablarida jismoniy tarbiya va sport tadbirlarining asosiy shakllari ..... 245 Abdukarimov Nurmaxan Amirxanovich	245
	Orol bobo obrazi orqali inson va tabiat birligining talqini ..... 249 Hayotova Diyora Hamid qizi	249
	Yosh taekvondochilarda (10–12 yoshli) kuch, tezkorlik va ephillik sifatlarini takomillashtirish metodikasi .. 254 Iminova Z. B., Nazarova M. A.	254
	Oliy ta'lim muassasasi kafedra mudirlarida liderlik xususiyatini rivojlantiruvchi ijtimoiy-psixologik omillar .... 258 Mamatkulova Kimyoxon Abdujalilovna	258
	Mediafalsafaning oliy ta'lim tizimidagi didaktik imkoniyatlari va pedagogik funksiyalari ..... 265 Mirabdullayev Izzatillo Isroiljon o'g'li	265
	Maktabgacha ta'lim tashkiloti kun tartibini to'g'ri tashkil etishda tarbiyachining roli..... 271 Muminova Gulasal Baxodirovna	271
	Soft Skills yondashuvi asosida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida pedagogik muloqot madaniyatini shakllantirish ..... 275 Quvonova Nodirabegim Shavkat qizi	275
	Tasviriy faoliyat jarayonida eshitishda nuqsoni bo'lgan o'quvchilarning kognitiv jarayonlarini rivojlantirish .. 280 Sadirova Kamola Giyozovna	280

Inklyuziv ta'lim sharoitida maxsus pedagogik metodlar orqali o'quvchilarning ijtimoiy moslashuvini ta'minlash.....	284
<i>Suyunova Kamola Jamshed qizi, Suvonova Kamola Rayimkulovna</i>	
Web-dizayn texnologiyalari asosida bo'lajak informatika va axborot texnologiyalari o'qituvchilarining raqamli kompetentligini shakllantirish metodikasi	287
<i>Ulmasbek Abdubanapovich Yuldashev, Prof. Dr. Ayhan Istanbulu</i>	
O'smirlar axloqiy rivojlanishining psixologik determinantlari va ularni takomillashtirish mexanizmlari	293
<i>Umaraliyev Muzaffarjon Muhammadjon o'g'li</i>	
Oliy ta'limda o'zbek tili fanini o'qitish: muammo va yechimlar	297
<i>Yuldasheva Dilnoza Bekmurodovna</i>	
Folklor motivlarining bolalar xarakteri shakllanishidagi o'rni.....	300
<i>Safarova Nigora Oxunjonovna, Sayfilloyeva Jasmina Jahongirovna</i>	
Kreativ pedagogga qo'yiladigan talablar va uni shakllantirish bosqichlari	304
<i>Abdialimova Maxfuza Safarboy qizi</i>	
Biologiya darslarida STEM va biotexnologiya integratsiyasining nazariy poydevori	307
<i>Abdusamatov Abduqodir Norqul o'g'li</i>	
The Effectiveness of Project-Based Learning in Developing 21 st -Century Skills Among EFL Learners	314
<i>Axmatova Munisa Orif qizi</i>	
Autizm spektri buzilishi bo'lgan bolalarning o'yin faoliyati asosida ijtimoiylashuvi.....	320
<i>P. M. Pulatova, El'muradova Madina Yangiboy qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining nutqiy kompetensiyalarini xalq og'zaki ijodi asosidagi didaktik o'yinlar orqali rivojlantirishning lingvopsixologik va tarbiyaviy mexanizmlari	326
<i>Muqimova Gullola Qobil qizi, Sultonov Humoyun Ulug'murodovich</i>	
Tillarni o'qitish jarayonini modellashtirishning metodologik asoslari	330
<i>Nurkeldi Jarasbayev</i>	
Sun'iy intellekt texnologiyalarining informatika ta'limidagi o'rni va ahamiyati	334
<i>Abdullayev Abubakir Narzullayevich, Xurozboyeva Sevinch Abror qizi</i>	
Научно-методологические основы организации психопрофилактической и психокоррекционной работы в практической психологии	337
<i>Ядгарова Озода Ибрагимовна</i>	
Raqamli ta'lim muhitida birlamchi manbalar bilan ishlashning sun'iy intellektga asoslangan pedagogik-metodik mexanizmlari	342
<i>Yursinboyev Jaxongir Mexrojiddin o'g'li</i>	
Zamonaviy biologiyada umumiy genetikaning o'rni va istiqbollari	348
<i>Ko'bayev Jurabek Eshmamatovich</i>	
Разработка системы мониторинга информационной безопасности для высших учебных заведений... ..	352
<i>Хамроев Шохбоз Султонмуродович</i>	
Klaster metodi asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarida matnli masala yechish ko'nikmasini rivojlantirish ..	356
<i>Atoeva Laylo Akram qizi</i>	
Ta'lim subyekti sifatida o'qituvchi va sun'iy intellektning psixologik-pedagogik xususiyatlarini qiyosiy tahlil qilish	363
<i>Mirзахmatova Sayyora Saydaxmatovna</i>	
Research Methodologies for Examining English Texts Focused on Ecotourism Destinations	366
<i>Nurbek Yavqochev</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalar aqliy rivojlanishida bolalar adabiyotining o'rni.....	369
<i>Yuldoshova Mexriniso</i>	
Integrativ yondashuvning logopedik mashg'ulotlar orqali dizartriyaning korreksiyalashdagi ahamiyati	372
<i>Akramov Dostonbek Ikromjon o'g'li</i>	
Jismoniy tarbiya darslarida pedagogik texnologiyalardan foydalanishning samaradorligi	378
<i>Axmedjanov Shuhrat Boltayevich</i>	
Og'zaki nutqni baholash va rivojlantirish omillari va nutqiy vaziyatlar	381
<i>G'aybulloyeva Feruza Bobir qizi</i>	
Hayotiy vaziyatlar asosida matematik tasavvurlarni shakllantirish	384
<i>Raimberdiyeva Sh. N., Ismoilova M. M.</i>	

The Role of Word Formation Processes in Enriching the Vocabulary of the English Language	387
<i>Qoldigiz Mirzayeva</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning psixologik rivojlanishini psixodiagnostika qilishning nazariy va amaliy asoslari	391
<i>Radjabova Dilnura Anvarbekovna</i>	
Maktabga tayyorlov yoshida aqliy tarbiyalashda didaktik o'yinlarning o'rni va ahamiyati.....	397
<i>Ziyodullayeva Ruxshona O'ral qizi, Ismoilov Bobur Tohirovich</i>	
O'quvchilarda tanqidiy fikrlash va axborotni saralash kompetensiyasini rivojlantirishning neyropedagogik mexanizmlari.....	401
<i>Xolmatova Saboxat Ilxomjon kizi</i>	
Akmeologik yondashuv asosida talabalarda konfliktologik kompetentlikni rivojlantirishni takomillashtirish ...	408
<i>Xoshimova Muazzamxon Zaynalobidinovna</i>	
Bo'lajak musiqa o'qituvchilarining dirijyorlik apparatini shakllantirishda qo'llaniladigan interfaol metodlarning ahamiyati.....	413
<i>Z. A. Nuraliyeva</i>	
3-sinf ona tili darsligidagi birikuvchanlikka doir mashqlar tahlili.....	417
<i>Safarov Firuz Sulaymonovich, Hamroyeva Zahro G'afforovna</i>	
Лингво-дидактические требования к организации дистанционного обучения иностранному языку: цифровизация, инклюзия и мировой опыт	420
<i>Азимова Ситора Рахимовна</i>	
Развитие альтруистической самоотверженности у подростков на основе прогрессии навыков позитивного мышления	429
<i>Ахрарова Шоира Батыровна</i>	
“Лишний человек” и трагическое осознание своей ненужности	433
<i>Мустафоева Холида Худжагелдиевна</i>	
Talaba-psixologning kasbiy muhim sifatlarini takomillashtirish amaliy ishga tayyorlik omili sifatida	438
<i>Nurimbetova Elmira Jumamuratovna</i>	
Texnologiya faniga sun'iy intellekt texnologiyalarini integratsiya qilishning pedagogik imkoniyatlari	441
<i>Abdufatayev Sherjaxon Abduazimovich, Yaminova Nargiza Nuriddinovna</i>	
Alisher Navoiy ijodiy merosida ustoz-shogird munosabatlarining aksiologik asoslari	444
<i>Abdullayeva Sabohat G'ayratullayevna</i>	
The Role of Artificial Intelligence in Enhancing English Language Teaching and Learning	448
<i>Asamatdinov Alim Baxtiyarovich, Ochilova Dilfuza Nematovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida monologik nutqni shakllantirishda savod o'rgatish, matn bilan ishlash va audiovizual vositalarning ahamiyati	451
<i>Ikromova Gulhida Axmadillo qizi, Axmadjonova Dilroz Abdulaxad qizi</i>	
Raqamlashtirish sharoitida talabalarda korrupsiyaga nisbatan intolerant madaniyatni rivojlantirishning pedagogik mexanizmlari.....	456
<i>Axmedova Dilnora Kobiljonovna</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida steam texnologiyasidan foydalanishning amaliy asoslari.....	460
<i>Boltayeva Nasiba Ilhom qizi</i>	
Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi.....	464
<i>Bozorova Nigora Sodiqjon qizi</i>	
Kontekstli yondashuv orqali bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining lisoniy-pragmatik kompetensiyasini rivojlantirish metodikasini takomillashtirish	467
<i>Eshoqulova Kamola Ibroximovna</i>	
Eshitishida nuqsoni bo'lgan o'quvchilar muloqot ko'nikmalarini shakllantirish texnologiyalari	471
<i>Isoqjonova Dilfuzaxon Muxtorjon qizi</i>	
Talabalik davrida o'quv faoliyatidan qoniqqanlik va lokus nazorat o'rtasidagi o'zaro aloqadorlikning ijtimoiy-psixologik xususiyatlari.....	474
<i>Jo'rayeva Iqbolxon Po'latovna</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida yo'l harakati xavfsizligi kompetensiyalarini rivojlantirishda raqamli texnologiyalardan foydalanish metodikasi	479
<i>Jumayev Yunus Rashidovich</i>	

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida yo'l harakati xavfsizligi kompetensiyalarini rivojlantirishda raqamli texnologiyalardan foydalanish metodikasi	479
Jumayev Yunus Rashidovich	
Umumiy o'rta ta'lim maktablarida o'quvchilar bilimini onlayn monitoring qilish tizimi	483
Delov To'Iqin Erkinovich, Doniyeva Fazilat Abdushukurovna	
Jadid ma'rifatparvarlarining o'quvchilarda iqtisodiy tarbiyani shakllantirishga doir pedagogik qarashlari	487
Ismatillayeva Mahliyo Muzaffar qizi	
Innovatsion ta'lim sharoitida boshlang'ich sinf o'quvchilari nutq madaniyatini shakllantirishning an'anaviy va innovasion texnologiyalari	490
Nasriddinova Nasiba Alimjonovna	
Rauf Parfi she'riyatini o'qitishda keyslardan foydalanish.....	494
Nomozova Dilobar Suyun qizi	
Maktab o'quvchilarida sog'lom turmush tarzini shakllantirishda jismoniy tarbiya pedagogikasining o'rni	501
Normaxmatov Ilhom Zayniddinovich	
WKF karatechilarida musobaqaoldi stressini boshqarishda motivatsiya va o'zini nazorat qilish ko'nikmalarining ahamiyati	505
Novikova Angelina Veniaminovna, Kamolova Nilufar Davir qizi	
Ingliz tili ta'limida frazeologik birliklarni o'rgatishning lingvodidaktik asoslari.....	510
O'rinova Dildora Bekmahmatovna	
Pedagoglarning kasbiy mahoratini oshirishda raqamli texnologiyalardan foydalanish metodikasi	519
Raxmonov Baxtiyor Azzamovich	
3-4-sinf tabiiy fan darslarida zamonaviy axborot texnologiyalaridan foydalanish	523
Rustamova Nilufar	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida o'quv jarayoniga moslashuvining psixologik xususiyatlari	528
Uzabayeve Venera Abatbayevna	
Distant oila farzandlarining psixologik rivojlanishiga ta'sir etuvchi ijtimoiy-madaniy omillar	531
Yangiboyeva Dildoraxon Rahmon qizi	
Музыкальные стили как средство развития эмпатии и социальной ответственности учащихся в образовательном процессе.....	537
Ахунова Умида Ойбековна	
Современные тенденции развития французского языка в условиях глобализации.....	541
Давронова Зульфия Бобоевна	
Ijtimoiy tarmoqlar zamonaviy ingliz tilida neologizmlarning manbai sifatida	547
Tursunxo'jayeva Shirin Farhod qizi	
Педагогические возможности STEAM-технологий в развитии детей дошкольного возраста.....	551
Тошматова Мукаррам Джумановна	
Национальный характер в изображении русскоязычных писателей Узбекистана	554
Чернова Татьяна Алексеевна, Эшонкулов Бектош, Махаматсодиқов Билолиддин	

MAKTAB O'QUVCHILARIDA SOG'LOM TURMUSH TARZINI SHAKLLANTIRISHDA JISMONIY TARBIYA PEDAGOGIKASINING O'RNI

Normaxmatov Ilhom Zayniddinovich
Samarqand davlat tibbiyot universiteti
Jismoniy tarbiya va sport kafedrasini o'qituvchisi

Annotatsiya: Mazkur maqolada maktab o'quvchilarida sog'lom turmush tarzini shakllantirishda jismoniy tarbiya pedagogikasining ahamiyati tahlil qilinadi. Shuningdek, jismoniy tarbiya mashg'ulotlari orqali o'quvchilarning jismoniy, ruhiy va ijtimoiy salomatligini rivojlantirish masalalari yoritiladi. Tadqiqotda pedagogik yondashuvlarning samaradorligi, sog'lom turmush ko'nikmalarini hosil qilishdagi o'rni hamda zamonaviy ta'lim jarayonidagi ahamiyati IMRAD usuli asosida bayon etilgan.

Kalit so'zlar: sog'lom turmush tarzi, jismoniy tarbiya, pedagogika, maktab o'quvchilari, salomatlik, ta'lim, jismoniy faollik, tarbiya, sport, sog'lom avlod.

Abstract: This article analyzes the importance of physical education pedagogy in promoting a healthy lifestyle among school students. It highlights the role of physical education activities in enhancing students' physical, mental, and social well-being. Using the IMRAD structure, the study examines the effectiveness of pedagogical approaches, their contribution to the development of healthy lifestyle skills, and the significance of physical education in the contemporary educational process.

Key words: healthy lifestyle, physical education, pedagogy, school students, health, education, physical activity, upbringing, sport, healthy generation.

Аннотация: В данной статье анализируется значение педагогики физического воспитания в формировании здорового образа жизни у школьников. Освещаются вопросы развития физического, психического и социального здоровья учащихся посредством занятий физической культурой. В исследовании на основе структуры IMRAD раскрываются эффективность педагогических подходов, их роль в формировании навыков здорового образа жизни, а также значение физического воспитания в современном образовательном процессе.

Ключевые слова: здоровый образ жизни, физическое воспитание, педагогика, школьники, здоровье, образование, физическая активность, воспитание, спорт, здоровое поколение.

KIRISH

Bugungi kunda yosh avlod salomatligini mustahkamlash davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. O'quvchilarda sog'lom turmush tarzini shakllantirish nafaqat tibbiy, balki pedagogik muammo sifatida ham dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. Ayniqsa, jismoniy tarbiya darslari o'quvchilarning jismoniy rivojlantirishini ta'minlash bilan birga, ularda intizom, mas'uliyat, irodaviy sifatlar hamda sog'lom hayot tarziga bo'lgan ehtiyojni shakllantirishga xizmat qiladi.

Maktab yoshidagi bolalar organizmi faol rivojlanish bosqichida bo'lganligi sababli, ularning harakat faolligini ta'minlash muhim ahamiyatga ega. Jismoniy tarbiya pedagogikasi ushbu jarayonni ilmiy asosda tashkil etib, sog'lom va barkamol avlodni tarbiyalashga xizmat qiladi. Sog'lom turmush tarzi inson salomatligini saqlash, kasalliklarning oldini olish, to'g'ri ovqatlanish, muntazam jismoniy faollik, shaxsiy gigiyena qoidalariga rioya qilish hamda zararli odatlardan voz kechishni o'z ichiga oladi.

Mazkur ko'nikmalarni bolalik davridan boshlab shakllantirish maktab va oilaning eng muhim vazifalaridan biri sanaladi. Ayniqsa, jismoniy tarbiya darslari orqali o'quvchilarda sog'lom hayot tarziga bo'lgan qiziqish, motivatsiya va ehtiyoj izchil rivojlantiriladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Jismoniy tarbiya va sog'lom turmush tarzini shakllantirish masalalari ko'plab olimlar tomonidan tadqiq etilgan. Jumladan, Matveyev L.P. jismoniy tarbiyani shaxsning har tomonlama rivojlanishini ta'minlovchi pedagogik jarayon sifatida baholab, muntazam jismoniy mashqlar sog'lom turmush tarzining asosiy omili ekanligini ta'kidlaydi.

Xolodov J.K. va Kuznetsov V.S. o'z tadqiqotlarida jismoniy tarbiya darslari o'quvchilarning jismoniy sifatlari bilan birga irodaviy, axloqiy va ijtimoiy fazilatlarini ham rivojlantirishini qayd etadilar.

Ashmarin B.A. jismoniy tarbiya pedagogikasining asosiy vazifasi yosh avlodda sog'lom turmush tarziga ehtiyoj va motivatsiyani shakllantirishdan iborat ekanligini ta'kidlaydi. Olimning fikricha, jismoniy mashg'ulotlarning tizimli tashkil etilishi salomatlikni mustahkamlashga xizmat qiladi.

O'zbekistonlik olim Kerimov F.A. jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari yoshlarning sog'lom rivojlanishi, mehnatga tayyorligi hamda ma'naviy-irodaviy sifatlarini shakllantirishda muhim ahamiyatga ega ekanligini asoslaydi.

Shuningdek, World Health Organization mutaxassislari bolalar va o'smirlarning kundalik jismoniy faolligi sog'lom o'sish, yurak-qon tomir tizimi faoliyati va ruhiy salomatlikni yaxshilashning muhim sharti ekanligini ta'kidlaydilar.

Demak, ilmiy adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, jismoniy tarbiya pedagogikasi o'quvchilarda sog'lom turmush tarzini shakllantirish, jismoniy va ruhiy salomatlikni mustahkamlash hamda barkamol shaxsni tarbiyalashning muhim pedagogik vositasi hisoblanadi.

Jismoniy tarbiya pedagogikasi o'quvchilarning yosh va fiziologik xususiyatlarini hisobga olgan holda ularning jismoniy rivojlanishini boshqaruvchi pedagogik jarayon hisoblanadi. Mazkur fan orqali o'quvchilarda chidamlilik, epchillik, tezkorlik, kuch va irodaviy sifatlarni shakllanadi. Shu bilan birga, sport va jismoniy mashqlar o'quvchilarning ruhiy holatiga ham ijobiy ta'sir ko'rsatib, stress va charchoqni kamaytirishga yordam beradi. Hozirgi kunda ko'plab o'quvchilarning bo'sh vaqtini telefon, kompyuter va boshqa elektron qurilmalar bilan o'tkazishi ularning harakat faolligini kamaytirmoqda. Natijada kamharakatlilik, ortiqcha vazn va sog'liq bilan bog'liq muammolar yuzaga kelmoqda. Shu sababli maktablarda jismoniy tarbiya mashg'ulotlarini samarali tashkil etish hamda sog'lom turmush tarzini targ'ib qilish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi.

Mazkur maqolaning asosiy maqsadi - maktab o'quvchilarida sog'lom turmush tarzini shakllantirishda jismoniy tarbiya pedagogikasining o'rnini va ahamiyatini ilmiy-pedagogik jihatdan tahlil qilishdan iborat. Shuningdek, jismoniy tarbiya mashg'ulotlarining o'quvchilar salomatligiga ta'siri hamda samarali pedagogik yondashuvlar yoritib beriladi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotni amalga oshirishda pedagogik kuzatuv, ilmiy adabiyotlarni tahlil qilish, suhbat, savolnoma, taqqoslash va umumlashtirish metodlaridan foydalanildi. Tadqiqot jarayonida maktablarda tashkil etilayotgan jismoniy tarbiya mashg'ulotlarining o'quvchilar salomatligiga ta'siri hamda sog'lom turmush tarzini shakllantirishdagi pedagogik imkoniyatlari o'rganildi.

Dastlab mavzuga oid ilmiy adabiyotlar, pedagogik manbalar, me'yoriy-huquqiy hujjatlar, davlat ta'lim standartlari va ilmiy maqolalar tahlil qilindi. Ushbu tahlillar asosida sog'lom turmush tarzi, jismoniy tarbiya va ularning pedagogik ahamiyatiga doir nazariy qarashlar tizimlashtirildi hamda umumlashtirildi.

Pedagogik kuzatuv metodi yordamida umumta'lim maktablarida jismoniy tarbiya darslarining tashkil etilishi, o'quvchilarning mashg'ulotlardagi faolligi, sportga bo'lgan qiziqishi va jismoniy mashqlarga munosabati o'rganildi. Kuzatuv natijalari o'quvchilarning sog'lom turmush tarziga oid ko'nikmalari va dars jarayonidagi ishtirok darajasini aniqlash imkonini berdi.

Tadqiqotda suhbat va savolnoma metodlari ham qo'llanildi. O'quvchilar hamda jismoniy tarbiya o'qituvchilari bilan o'tkazilgan suhbatlar orqali sport mashg'ulotlarining sog'liq uchun ahamiyati, dars jarayonida uchraydigan muammolar va o'quvchilar motivatsiyasiga ta'sir etuvchi omillar yuzasidan ma'lumotlar to'plandi. Savolnoma natijalari esa o'quvchilarning sog'lom turmush tarziga bo'lgan qiziqishi va munosabatini baholash imkonini berdi.

Shuningdek, taqqoslash va umumlashtirish metodlari asosida turli pedagogik yondashuvlarning samaradorligi qiyosiy tahlil qilindi. Olingan natijalar jismoniy tarbiya pedagogikasining o'quvchilarda sog'lom turmush tarzini shakllantirishdagi muhim o'rnini ilmiy jihatdan asoslash imkonini berdi.

Tadqiqot natijalarining ishonchlilikini ta'minlash maqsadida to'plangan ma'lumotlar tizimli ravishda tahlil qilinib, tegishli pedagogik xulosalar chiqarildi. Tahlil natijalari asosida umumta'lim maktablarida jismoniy tarbiya mashg'ulotlarini yanada samarali tashkil etish bo'yicha amaliy tavsiyalar ishlab chiqildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tadqiqot natijalariga ko'ra, jismoniy tarbiya mashg'ulotlari muntazam tashkil etilgan maktablarda o'quvchilarning sog'lom turmush tarziga bo'lgan qiziqishi yuqori ekanligi aniqlandi. Kuzatuvlar va so'rovnoma natijalari jismoniy mashqlar hamda harakatli o'yinlar o'quvchilarning jismoniy, ruhiy va ijtimoiy rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatishini tasdiqladi.

Tahlillar natijasida o'quvchilarda quyidagi ijobiy o'zgarishlar kuzatildi:

- jismoniy chiniqish darajasining oshishi;
- kun tartibiga rioya qilish ko'nikmasining shakllanishi;
- zararli odatlardan uzoqlashishga intilishning kuchayishi;
- jamoada ishlash va muloqot madaniyatining rivojlanishi;
- ruhiy barqarorlik hamda o'ziga ishonchning ortishi.

Tadqiqot davomida o'quvchilarning aksariyati jismoniy tarbiya darslari sportga bo'lgan qiziqishini oshirganini ta'kidladilar. Ayniqsa, harakatli o'yinlar, estafeta mashqlari va jamoaviy sport turlari o'quvchilarning mashg'ulotlarga faol jalb etilishiga xizmat qilgani kuzatildi. Mazkur faoliyat turlari nafaqat jismoniy rivojlanishni, balki ijtimoiy faollik, hamkorlik va jamoada ishlash ko'nikmalarini ham rivojlantirishi aniqlandi.

Natijalar shuni ko'rsatdiki, jismoniy tarbiya o'qituvchilarining innovatsion pedagogik metodlardan foydalanishi dars samaradorligini sezilarli darajada oshiradi. Interfaol usullar, sport musobaqalari, rag'batlantirish vositalari va individual yondashuv asosida tashkil etilgan mashg'ulotlar o'quvchilarning jismoniy faolligini kuchaytirib, darslarga bo'lgan qiziqishini oshiradi.

Tadqiqot natijalariga ko'ra, jismoniy tarbiya darslari muntazam olib borilgan sinflarda o'quvchilarning sog'lig'i va jismoniy tayyorgarlik darajasi boshqa sinflarga nisbatan yuqoriroq ekanligi kuzatildi. Bu holat jismoniy tarbiya pedagogikasining sog'lom turmush tarzini shakllantirishdagi muhim o'rnini tasdiqlaydi.

Muhokama jarayonida aniqlanishicha, zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining keng tarqalishi natijasida o'quvchilarda kamharakat turmush tarzi kuchayib bormoqda. Telefon, planshet va kompyuterlardan uzoq vaqt foydalanish jismoniy faollikning kamayishiga hamda ayrim salomatlik muammolarining yuzaga kelishiga sabab bo'lmoqda. Shu bois jismoniy tarbiya mashg'ulotlarini zamonaviy pedagogik texnologiyalar asosida tashkil etish, o'quvchilarni sport faoliyatiga keng jalb qilish va sog'lom muhit yaratish muhim vazifalardan biri hisoblanadi.

Tadqiqot davomida ayrim umumta'lim maktablarida sport infratuzilmasi va inventarlar bilan ta'minlanganlik darajasining yetarli emasligi aniqlandi. Sport zallari, maydonchalar va zamonaviy jihozlarning yetishmasligi mashg'ulotlar samaradorligiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Shu sababli ta'lim muassasalarining moddiy-texnik bazasini mustahkamlash hamda jismoniy tarbiya o'qituvchilarining kasbiy malakasini muntazam oshirib borish zarur.

Shuningdek, sog'lom turmush tarzini shakllantirishda maktab, oila va jamiyat hamkorligi muhim omil ekanligi aniqlandi. Ota-onalar tomonidan sport faoliyatini qo'llab-quvvatlash va sog'lom muhit yaratish o'quvchilarning jismoniy faollikka bo'lgan ehtiyojini kuchaytiradi. Shu nuqtai nazardan, maktab-oila-mahalla hamkorligini rivojlantirish sog'lom avlodni tarbiyalashning muhim shartlaridan biri hisoblanadi.

Umuman olganda, tadqiqot natijalari jismoniy tarbiya pedagogikasi maktab o'quvchilarida sog'lom turmush tarzini shakllantirishning muhim pedagogik omili ekanligini ko'rsatdi. U o'quvchilarning jismoniy rivojlanishi, ruhiy salomatligi, ijtimoiy faolligi va ma'naviy barkamolligini ta'minlashga xizmat qiladi. Shu sababli ta'lim tizimida jismoniy tarbiya fanining o'rni va ahamiyatini yanada kuchaytirish dolzarb vazifa hisoblanadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, maktab o'quvchilarida sog'lom turmush tarzini shakllantirishda jismoniy tarbiya pedagogikasi muhim pedagogik vosita hisoblanadi. Jismoniy tarbiya mashg'ulotlari o'quvchilarning jismoniy salomatligini mustahkamlash, harakat faolligini oshirish, sog'lom hayot tarziga bo'lgan ijobiy munosabatni shakllantirish hamda irodaviy sifatlarini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Tadqiqot davomida jismoniy tarbiya darslarining muntazam va samarali tashkil etilishi o'quvchilarning jismoniy tayyorgarligi, ruhiy barqarorligi va ijtimoiy faolligiga ijobiy ta'sir ko'rsatishi aniqlandi. Shuningdek, zamonaviy pedagogik texnologiyalar va interfaol metodlardan foydalanish o'quvchilarning sportga bo'lgan qiziqishini oshirib, ularni jismoniy mashg'ulotlarga faol jalb etishda muhim omil ekanligi tasdiqlandi.

Tahlillar sog'lom turmush tarzini shakllantirishda faqat ta'lim muassasalarining emas, balki oila va jamiyatning hamkorligi ham muhim ahamiyatga ega ekanligini ko'rsatdi. Maktab, oila va mahalla o'rtasidagi hamkorlikning mustahkamlanishi o'quvchilarda sog'lom hayot ko'nikmalarini shakllantirish samaradorligini oshiradi.

Tadqiqot natijalariga asoslanib, umumta'lim maktablarida sport infratuzilmasini yanada rivojlantirish, jismoniy tarbiya o'qituvchilarining kasbiy kompetentligini oshirish, zamonaviy pedagogik va axborot texnologiyalarini jismoniy tarbiya jarayoniga keng joriy etish maqsadga muvofiq deb hisoblanadi.

Umuman olganda, jismoniy tarbiya pedagogikasi sog'lom, jismonan chiniqqan, ma'naviy barkamol va ijtimoiy faol yosh avlodni tarbiyalashning muhim omili sifatida namoyon bo'ladi. Shu bois ta'lim tizimida jismoniy tarbiya fanining mazmuni va sifatini takomillashtirish sog'lom jamiyatni barpo etishning ustuvor yo'nalishlaridan biri bo'lib qoladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Abdullayev A. Jismoniy tarbiya nazariyasi va metodikasi. - Toshkent: O'qituvchi, 2020.
2. Salomov R. Jismoniy tarbiya pedagogikasi. - Toshkent: Fan va texnologiya, 2019.
3. Xo'jayev F., Rasulov A. Sog'lom turmush tarzi asoslari. - Toshkent: Tafakkur, 2021.
4. Karimov I. A. Yuksak ma'naviyat - yengilmas kuch. - Toshkent: Ma'naviyat, 2008.
5. Nurmatov N. Maktabda jismoniy tarbiya mashg'ulotlarini tashkil etish metodikasi. - Toshkent: Ilm ziyo, 2018.
6. O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligi. Umumiy o'rta ta'limning davlat ta'lim standarti. - Toshkent, 2022.
7. To'rayev B. Bolalar va o'smirlar fiziologiyasi hamda gigiyenasi. - Toshkent: Yangi asr avlodi, 2017.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
  - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
  - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
  - 13.00.03 Maxsus pedagogika
  - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
  - 13.00.07 Ta'limda menejment
  - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
  - 07.00.00 Tarix fanlari
  - 19.00.00 Psixologiya fanlari
  - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
  - 02.00.00 Kimyo fanlari
  - 03.00.00 Biologiya fanlari
  - 09.00.00 Falsafa fanlari
  - 10.00.00 Filologiya fanlari
  - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №6(3)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.